

บทที่ 6

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง หนังสืตละลู่: กรณีสึกษา ต่ำบลไฝรอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัตพิจิตร
ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีความมุ่งหมายของการวิจัย
วิธีดำเนินการวิจัย สรุปลผลกรวิจัย กรอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปลผลกรวิจัย
2. อภิปรายผลกรวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สึกษาถึงประวัติความเป็นมาของหนังสืตละลู่ต่ำบลไฝรอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง
จังหวัตพิจิตร
2. เพื่อศึกษารูปแบบของการแสดงหนังสืตละลู่ต่ำบลไฝรอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัต
พิจิตร
3. เพื่อศึกษาบทบาทของหนังสืตละลู่ที่มีต่อชุมชนต่ำบลไฝรอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง
จังหวัตพิจิตร

สรุปลผลกรวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง หนังสืตละลู่: กรณีสึกษา ต่ำบลไฝรอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัต
พิจิตร สรุปลผลกรวิจัยดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหนังสืตละลู่ ต่ำบลไฝรอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัตพิจิตร
หนังสืตละลู่ในต่ำบลไฝรอบ จังหวัตพิจิตรมีต้นกำเนิดมาจากหนังสืตละลู่เมืองเพชร และ
ได้รับอิทธิพลมาจากหนังสืตละลู่ภาคใต้ทั้งลื้น ตามที่ สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2522, หน้า 35) กล่าวว่า
หนังสืตละลู่ของไทยเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในทุกภูมิภาคของไทย แต่เชื่อกันว่าเริ่มต้นพัฒนามา
จากหัวเมืองทางใต้ หนังสืตละลู่เป็นการละเล่นท้องถิ่น ที่มีการกระจายสูง ความนิยมมิได้หยุดอยู่แค่
ภาคใต้เท่านั้น สำหรับภาคเหนือตอนล่างมีอยู่ในท้องถิ่น ต่ำบลไฝรอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง
จังหวัตพิจิตร เป็นเวลานานนับเกือบร้อยปีมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน แม้วันเวลาจะเปลี่ยนแปลงไป
คุณลูลงลพ แหล่งเมือง และคุณลู่เขียน สิงห์ลล นายหนังสืตละลู่อาวุโสทั้งสองท่านแห่งต่ำบลไฝรอบ
อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัตพิจิตร ยังดำรงรักษาวัฒนธรรม อันเป็นวรรณกรรมกรละเล่นท้องถิ่น

ไว้อย่างเต็มความสามารถ หนึ่งตระกูลทั้งสองคณะนี้อยู่ในตำบลไผ่รอบ ถือกำเนิดมานานหลายสิบปี จนอยู่บ้านไผ่รอบ จังหวัดพิจิตร ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลไผ่รอบเป็นชาวไทยทรงดำจึงทำให้ ศิลปินพื้นบ้านทางด้านการเชิดหนังตะลุงเป็นชาวไทยทรงดำที่เดินทางย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัด เพชรบุรี มาอาศัยอยู่ที่ตำบลไผ่รอบพร้อมนำเอามรดกทางวัฒนธรรม คือ หนังตะลุงมาด้วย และ จากผลการสอบถามพบว่าต้นกำเนิดการแสดงหนังตะลุงดั้งเดิมมาจาก นายเทียน เพชรเอม ซึ่งอพยพมาจากจังหวัดเพชรบุรี เป็นชาวไทยทรงดำ ได้เรียนรู้การเชิดหนังตะลุงมาจากนายหนัง ตะลุง จังหวัดชุมพร ฝีมือการเชิด ตัวหนังของ นายเทียน เพชรเอมเป็นที่ชื่นชอบมีคนนิยมดูกันมาก นายเทียน เพชรเอม มีศิษย์สืบทอดเป็นนายหนังตะลุง ได้แก่ นายวัน บุญสูงเพชรนาย ซึ่งเป็น นายหนังตะลุงคณะ “ทอวันทอง” และ นายลพ แห่ล่งเมือง ซึ่งเป็นนายหนังตะลุงคณะวัลลพน้อย ดังนั้น คณะหนังตะลุงในจังหวัดพิจิตรคือ คณะทอวันทอง ของนายเทียน สิงห์ล่อ และคณะวัลลพน้อย ของนายลพ แห่ล่งเมืองและจากการสืบค้นยังพบว่า การแสดงหนังตะลุงของชาวไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ทั้งนายหนัง และนักดนตรี เป็นการรวมกลุ่มแสดงกันด้วยใจรักใน ศิลปะการแสดงทั้งสิ้น เพราะทั้งนายหนัง และนักดนตรี ซึ่งเป็นเกษตรกรมีงานด้านเอื้อกสวนไร่ นา เป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับการแสดงหนังตะลุงที่ไม่ค่อยได้รับความนิยมมากนักในจังหวัดที่อยู่ใน ภาคเหนือตอนล่าง แต่กลุ่มศิลปินเหล่านี้ก็ยังคงรักษา และภาคภูมิใจในศิลปะการแสดงแขนงนี้ พร้อมทั้งจะถ่ายทอด และแสดงออกให้ทุกคนได้เห็นถึงความสวยงาม ความสนุกสนานของหนังตะลุง

2. รูปแบบของการแสดงหนังตะลุงตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

คณะหนังตะลุงตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยบุคคล จำนวน 10 คน คือ นายหนัง 1 คน ลูกคู่ (อีก 2 คน) ลูกคู่จะมีหรือไม่มีก็ได้ คนตีทับ 1 คน ตีกลอง 1 คน คนเป่าปี่ 1 คน คนตีโหม่ง 1 คน คนตีฉิ่ง 1 คน คนตีกรับ 1 คน คนเล่นกีตาร์ 1 คน คนสีซอ 1 คน โรงหนังตะลุง เป็นโครงสร้างเหล็กสำเร็จรูป 4 เสาขนาดโรงหนังประมาณ ความกว้าง ประมาณ 4 เมตร ยาว 4 เมตร เป็นการปลูกสร้างแบบเพิงหมาแหงน ด้านหน้าจะสูงกว่าด้านหลัง ประมาณ 50 เซนติเมตร มีความสูงด้านหน้า ประมาณ 4 เมตร ด้านหลังประมาณ 3.50 เมตร มีบันไดขึ้นด้านหลัง สูงจากพื้นดินจนถึงที่นั่งประมาณ 1.20 เมตร มุงด้วยเตินท์ ข้างๆ ทั้งสองด้าน กันด้วยผ้าหรือผ้าใบบางๆ ด้านหน้าซึ่งจอหนังทำด้วยผ้าขาวบางๆ มีชื่อคณะหนังอยู่ด้านบนจอหนึ่ง กว้างประมาณ 5 ฟุต ยาวประมาณ 10 ฟุต ที่ด้านขอบทั้งสองจะทำขอบริมด้วยผ้าสีต่างๆ เช่น สีแดง สีเขียว สีน้ำเงิน เป็นต้น ขนาด 4 - 5 นิ้ว เย็บไว้เป็นระยะโดยรอบ หูรามาแต่ละอันจะผูกเชือก ยาวประมาณ 2 ฟุต 5 นิ้ว สำหรับผูกซึ่งจอให้ตึง ส่วนของจอตามแนวยาวเลยช่วงกลางขึ้นไปจนถึง ช่วงกลางขึ้นไปประมาณ 1 ฟุต จะตีตะเข็บ ถือกันว่าเป็นการแบ่งแยกระหว่างแดนมนุษย์กับ

แดนสวรรค์ และรูปหนังบางตัวเท่านั้นที่จะที่เชิดเลยเส้นแบ่งนี้ได้ ซึ่งได้แก่ รูป ฤๅษี เทวดา และรูปที่อิทธิฤทธิ์ภาพเท่านั้น ภายในโรงหนังมีหลอดไฟฟ้าแขวนอยู่ 1 ดวง ห่างจากจอประมาณ 1 ฟุต ซึ่งในสมัยก่อนใช้ตะเกียงเจ้าพายุหรือตะเกียงน้ำมัน และที่ติดกับจอหนังจะมีต้นกล้วยหรือหวกกกล้วยวางไว้ทั้งสองข้างของโรงหนังเพื่อไว้ปักรูปหนังต่างๆ โดยที่หวกกกล้วยข้างหนึ่งจะปักรูปหนังที่เป็นตัวสำคัญ เช่น ฤๅษี ปราชญ์หน้าบท เจ้าเมือง ตัวพระตัวนาง เป็นต้น ส่วนอีกข้างหนึ่งจะปักตัวหนังรูปกาก เช่น ตัวตลก ตัวยักษ์ รูปสัตว์ต่างๆ เป็นต้น ในคณะหนังตะลุง มีรูปหนังตะลุงทั้งหมดประมาณ 200 ตัว แต่ในการแสดงแต่ละเรื่องใช้ตัวหนังประมาณ 20 - 25 ตัวเท่านั้น โดยแยกเป็นตัวหนังหลักๆ และตัวเบ็ดเตล็ด ส่วนที่เป็นตัวหลักๆ ได้แก่ รูปพระอิศวร ฤๅษี เจ้าเมือง มเหสี ตัวพระตัวนางยักษ์ ตัวตลก เทวดา เป็นต้น บทพากย์หนังตะลุง หนังตะลุง ตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร มีแนวทางการสืบทอดของวัฒนธรรมการแสดงมากับชาวไทยทรงดำที่อพยพมาจากจังหวัดเพชรบุรี นายหนังส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่เร่ร่อนมา ได้ศึกษาศิลปะการแสดงมาจากทางจังหวัดภาคใต้ เช่น จังหวัดชุมพร รับถ่ายทอดมา แล้วนำปรับเข้ากับวิถีชีวิตของตนตามปฏิภานไหวพริบของตนและได้แสดงอยู่ในจังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ดังนั้นนายหนังตะลุงจึงมีลีลาการใช้ภาษาที่ใช้ในการพากย์ตัวหนังหลากหลายภาษา เช่น ภาษาไทยกลางจะใช้ภาคพระราชา ตัวเอก นางเอกและตัวเจ้าทอง ซึ่งเป็นตัวแทนนายหนังตอนบอกเรื่อง ภาษาไทยอีสานจะใช้กับตัวเสนา ภาษาของตนคือไทยทรงดำจะใช้กับตัวเสนาที่ติดตามพระเอก ภาษาใต้ก็จะใช้กับฤๅษี แต่สำเนียงทำนองร้องจังหวะยังคงคล้ายหนังตะลุงปักขีได้อยู่ มักใช้บทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เทคนิคการพากย์ นายหนังจะไม่ขึ้นต้นด้วยบัดนั้นอย่างไหน ตัดส่วนคำว่าบัดนั้นทิ้งไป

ขั้นตอนการแสดงหนังตะลุง

2.1 ตั้งเครื่องเบิกโรง เป็นการทำพิธีเอาฤกษ์เอาชัย ปิดเป่าเสนียดัจญโร ด้วยการนายหนังตะลุงเชิญรูปฤๅษี รูปพระราม และรูปทศกัณฐ์ ปักไว้ที่หยวก เพื่อทำพิธีเบิกโรง และเริ่มด้วยนายหนังตะลุงตีกลองนำคณะเอาฤกษ์เอาชัย

2.2 โหมโรง การโหมโรงเป็นการบรรเลงเพลงเพื่อเรียกคนดู และเพื่อให้นายหนังตะลุงเตรียมพร้อม

2.3 ออกหน้าพระ คือ พระฤๅษีออก เพื่อเป็นการคารวะครู

2.4 ออกรูปละ คือ เชิดรูปพระรามสู้กับทศกัณฐ์ โดยการเชิดรูปพระฤๅษีเสกูปพระราม และรูปทศกัณฐ์ เหมือนจะขูบชีวิตให้คืนชีพขึ้นมาเพื่อแสดง ต่อจากนั้นก็เชิดพระรามสู้กับทศกัณฐ์

2.5 การออกฤกษ์ ฤกษ์ออกอีกครั้งเพราะถือว่าตัวฤกษ์เป็นตัวปกป้องรักษาตัวหนังทุกตัวในโรง และตัวเอกหรือตัวนำ เพื่อลำดับต่อไปจึงออกตัวหนังตัวอื่นๆ โดยนายหนังปกรูปฤกษ์ แล้วพากย์

2.6 ออกรูปหน้าบท หรือรูปประกาศ เพื่อบอกเรื่อง คือ เป็นการกล่าวถึงเรื่องที่จะเล่นในคืนนั้น ตัวหนังที่จะออกมาบอกคือ ตัวตลก

2.7 การตั้งนามเมือง เป็นการออกฤกษ์โดยสมมุติขึ้นเป็นเมืองๆ หนึ่งจากนั้นจึงดำเนินเหตุการณ์ไปตามเรื่องที่กำหนดไว้

3. บทบาทของหนังตะลุงที่มีต่อชุมชนตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร พบว่า การแสดงหนังตะลุงมีบทบาทในการทำหน้าที่เชื่อมโยงสอดแทรกอยู่ในวิถีชีวิตคนในชุมชนตำบลไผ่รอบ เพื่อมุ่งให้เกิดความผาสุก ความสามัคคี การพักผ่อนหย่อนใจ การสื่อสารเรื่องราวต่างๆ และสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์เฉพาะทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนที่มีความโดดเด่น โดยพบว่า หนังตะลุงเข้าไปมีบทบาทมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตชาวตำบลไผ่รอบ 6 ด้าน

3.1 ด้านความบันเทิง

3.2 ด้านการศึกษา

3.3 ด้านการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

3.4 ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมหัตถกรรมศิลป์

3.5 ด้านการอนุรักษ์ดนตรีและศิลปะ

3.6 ด้านการส่งเสริมอาชีพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง หนังตะลุง: กรณีศึกษา ตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ได้ค้นพบประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประเด็นที่หนึ่ง ประวัติความเป็นมาของหนังตะลุง ตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ประการที่สอง องค์ประกอบของการแสดงหนังตะลุง ตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร และประการที่สาม บทบาทของหนังตะลุงที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในชุมชนตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ซึ่งผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหนังตะลุง ตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

จากการวิจัยสรุปได้ว่าหนังตะลุงในตำบลไผ่รอบ จังหวัดพิจิตรนั้นมีต้นกำเนิดมาจากหนังตะลุงเมืองเพชร และหนังตะลุงเมืองเพชรนั้นล้วนแต่ได้รับอิทธิพลมาจากหนังตะลุงภาคใต้

สำหรับภาคเหนือตอนล่างมีอยู่ในท้องถิ่น ตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เป็นเวลานานนับเกือบร้อยปีมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน แม้วันเวลาจะเปลี่ยนแปลงไป ลุงลพ แหล่งเมือง และคุณลุงเขียน สิงห์ลอ นายหนังตะลุงอาวุโสทั้งสองท่านแห่งตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ยังดำรงรักษาวัฒนธรรม อันเป็นวรรณกรรมการเล่นท้องถิ่นไว้อย่างเต็มความสามารถ หนังตะลุงทั้งสองคนะนี้อยู่ในตำบลไผ่รอบ ถือกำเนิดมานานหลายสิบปี จนอยู่คู่บ้านไผ่รอบ จังหวัดพิจิตร ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลไผ่รอบเป็นชาวไทยทรงดำจึงทำให้ศิลปินพื้นบ้านทางด้านการเชิดหนังตะลุงเป็นชาวไทยทรงดำที่เดินทางย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดเพชรบุรี มาอาศัยอยู่ที่ตำบลไผ่รอบพร้อมนำเอามรดกทางวัฒนธรรม คือ หนังตะลุงมาด้วย และจากผลการสอบถามพบว่าต้นกำเนิดการแสดงหนังตะลุงดั้งเดิมมาจากนายเทียน เพชรเอม ซึ่งอพยพมาจากจังหวัดเพชรบุรี เป็นชาวไทยทรงดำ ได้เรียนรู้การเชิดหนังตะลุงมาจากนายหนังตะลุงจังหวัดชุมพร ฝีมือการเชิด ตัวหนังของนายเทียน เพชรเอมเป็นที่ชื่นชอบมีคนนิยมดูกันมาก นายเทียน เพชรเอม มีศิษย์สืบทอดเป็นนายหนังตะลุง ได้แก่ นายวัน บุญสูงเพ็ชรนาย ซึ่งเป็นนายหนังตะลุงคนะ “ทอวันทอง” และนายลพ แหล่งเมือง ซึ่งเป็นนายหนังตะลุงคนะวัลลพน้อย ดังนั้นคนะหนังตะลุงในจังหวัดพิจิตร คือ คนะทอวันทอง ของนายเขียน สิงห์ลอ และคนะวัลลพน้อยของนายลพ แหล่งเมือง และจากการสืบค้นยังพบว่าการแสดงหนังตะลุงของชาวไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ทั้งนายหนัง และนักดนตรี เป็นการรวมกลุ่มแสดงกันด้วยใจรักในศิลปะการแสดงทั้งสิ้น เพราะทั้งนายหนังและนักดนตรีซึ่งเป็นเกษตรกรมีงานด้านเอื้อกสวนไร่นาเป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับการแสดงหนังตะลุงที่ไม่ค่อยได้รับความนิยมมากนักในจังหวัดที่อยู่ในภาคเหนือตอนล่าง แต่กลุ่มศิลปินเหล่านี้ก็ยังคงรักษา และภาคภูมิใจในศิลปะการแสดงแขนงนี้ พร้อมทั้งจะถ่ายทอด และแสดงออกให้ทุกคนได้เห็นถึงความสวยงาม ความสนุกสนานของหนังตะลุง สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องศิลปะกับสังคมมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การทำความเข้าใจในประเด็นสำคัญว่าศิลปะของกลุ่มชนใดๆ ก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์และมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชนนั้นๆ ในช่วงเวลาที่มนุษย์ในกลุ่มชนนั้นๆ ยังใช้สอยอยู่เราไม่ควรใช้วิถีชีวิตในสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งไปประเมินคุณค่าของศิลปะที่อยู่ในวิถีชีวิตอีกอย่างหนึ่งเราไม่ควรเอามาตรฐานของสังคมเมืองหรือสังคมชั้นสูงไปวัดคุณค่าของศิลปะพื้นบ้านพื้นเมืองและโดยทั่วไปศิลปะทุกชนิดมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์ในสังคมนั้นๆ ทั้งสิ้น ไม่มีศิลปะชนิดใดที่เกิดขึ้นมาลอยๆ โดยไม่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้คนเลย (ประทีป นกปี, 2546, หน้า 8 อ้างอิงใน ปราณี วงษ์เทศ, 2525, หน้า 22-23)

2. รูปแบบของหนังตะลุงตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

การแสดงหนังตะลุงตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เป็นศิลปะการแสดงอย่างหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานแก่ผู้ชมในเทศกาลและงานต่างๆ รูปแบบการแสดงหนังตะลุงนั้นเริ่มจากการนำอุปกรณ์ต่างๆ ขึ้นไปวางไว้บนโรงหนัง และขอพรครูอาจารย์และขออนุญาตเจ้าที่เจ้าทาง จากนั้นเป็นการบรรเลงดนตรีเพื่อเป็นการโหมโรงให้ทราบว่าจะมีการแสดงหนังตะลุง จบแล้วจึงเป็นการออกลิขาวลิขาคำ ซึ่งในปัจจุบันคณะหนังตะลุงส่วนใหญ่จะตัดชั้นตอนนี้ออกเพราะเสียเวลา ตามด้วยการออกฤๅษี ออกรูปพระอิศวรทรงโค ปราลัยหน้าหนังตั้งเมื่อและเริ่มการแสดงต่อไป สำหรับเวลาในการแสดงอยู่ระหว่าง 20.00 – 02.00 น. แต่ในปัจจุบันมักจะเลิกแสดงในเวลาเที่ยงคืน เนื่องจากผู้ชมส่วนใหญ่มีภาระงานในเช้าวันรุ่งขึ้น หากแสดงต่ออาจไม่มีผู้ชมได้จึงต้องจบการแสดงเร็วกว่าแต่ก่อน ส่วนเรื่องที่แสดงนั้นจะแสดงจนจบเรื่องหรือไม่ก็ได้ ซึ่งสอดคล้อง ไมตรี จันทรา (2547) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการแสดงหนังตะลุงที่พึงประสงค์เกี่ยวกับประเภทของเรื่อง ในการแสดงประกอบด้วยนิยายสมจริง จินตนิยาย และเรื่องจักรๆ วงศ์ๆ ในการแสดงควรสอดแทรกการสะท้อนสภาพชีวิตและสังคม มีความเหมาะสมกับเหตุการณ์ โดยอาศัยแก่นของเรื่องที่เน้นคุณธรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับผู้ชม และต้องแสดงเพื่อความบันเทิงควบคู่กับสาระความรู้ด้านต่างๆ รจเรศ ณรงค์ราช (2548, หน้า 144 -147) ผลการศึกษา พบว่า หนังตะลุงมีการปรับเปลี่ยนเพื่อความอยู่รอดในปัจจุบันโดยปรับเนื้อหาการแสดงเป็นหนังตะลุงทอล์คโชว์ คือ เพิ่มบทเจรจาโดยนำข่าวสารและมุขตลกมาสร้างความสนุกให้ผู้ชมหัวเราะตลอดการแสดง เพิ่มดนตรีสากลเข้ามาเพื่อบรรเลงเพลงลูกทุ่ง และบางคณะมีนักร้องโดยเฉพาะ ลดการร้องกลอน ไม่เน้นการดำเนินเรื่องเป็นนิยาย เปลี่ยนมาใช้โรงหนังสำเร็จรูป ส่วนพิธีกรรมการไหว้ครู รูปหนังตะลุง และ การใช้ภาษาได้ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของหนังตะลุง ยังคงดำรงรักษาไว้ไม่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้การปรับแก้ดังกล่าวได้รับการยอมรับจากผู้ชมเป็นอย่างดี ส่วนการต่อรองของนายหนังตะลุงต่อการเข้ามาของสื่อมวลชนพบว่า นายหนังตะลุงมีกลวิธีต่อรองแบบ Addition คือรับของใหม่เข้ามา ในขณะที่ของเดิมยังคงอยู่เหมือนเดิม ส่วนที่มีการต่อรองมากที่สุดคือเนื้อหาที่ได้เพิ่มความรู้ ข่าวสาร และมุขตลก ในบทเจรจา และเพิ่มเครื่องดนตรีและเพลงประกอบการแสดง ซึ่งการต่อรองขึ้นอยู่กับความสามารถและต้นทุนทางการแสดงของนายหนังแต่ละคน เกษม ขนบแก้ว (2549, หน้า 146-152) ผลการศึกษาพบว่า ในด้านการใช้รูปแบบการประพันธ์ การใช้คำการใช้ภาพพจน์ การบรรยาย การตั้งข้อสังเกต และเสนอทัศนะ การบันทึกลักษณะสภาพความเป็นอยู่ของผู้คนและสภาพแวดล้อมต่างๆ การบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย การบันทึกวัฒนธรรม พบว่า หนังสกุล เสียงแก้ว มีความสามารถใน

ด้านต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นอย่างดีคือ สามารถใช้รูปแบบคำประพันธ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหา ไม่น้อยกว่า 5 ชนิด คือ กลอนแปด กลอนหก กลอนสี่ กลอนสามห้า กลอนบทกบเดินต่อยหอย สามารถใช้คำที่ทำให้การส่งสารมีประสิทธิภาพขึ้นหลายลักษณะ เช่น คำสัมผัส การหลากคำ การเคียงคำ สามารถใช้ภาพพจน์ได้ดี ไม่น้อยกว่า 3 ลักษณะ คือ อุปมา อธินาม นัย อติพจน์

3. บทบาทของหนังตะลุงที่มีต่อชุมชนตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

อิทธิพลทางด้านความบันเทิง หนังตะลุงตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร มุขตลก เป็นเรื่องเล่าประเภทที่นำเสนอภาพที่มีมูลความจริงแต่แฝงไว้ซึ่งการเสียดสีล้อเลียน สังคมในยุคปัจจุบันที่เกิดขึ้นเป็นประเภทที่นำความสนุกสนานตลกขบขันมาให้แก่ผู้ฟัง ผู้ชม เนื้อหาของมุขตลกมักเป็นการพาดพิงมาตรฐานหรือกฎระเบียบบางอย่างในสังคมยิ่งสังคมเคร่งครัดเรื่องใดเรื่องนั้นมักจะเป็นเนื้อหาของมุขตลก การแสดงหนังตะลุงตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร นอกจากจะให้อารมณ์ขันแล้ว ยังเป็นเครื่องประเทืองอารมณ์ที่ให้ความไพเราะ ก่อให้เกิดภาพพจน์หรือจินตนาการ ปลุกเร้าอารมณ์ ทั้งของหัวหน้าคณะและผู้ชมหรือผู้ฟังให้เกิดความรู้สึกอึดอัด ประทับใจ และเกิดความสนุกสนานครึกครื้นด้วยภาพ เสียง ลีลาการเชิดรูป ตลอดจนเนื้อหาสาระจากบทบาทเพื่อสร้างความบันเทิงดังกล่าว อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการแสดง ก็จะก่อให้เกิดบทบาทหน้าที่อื่นๆ ตามมา เช่น บทบาทในการเป็นครูสอนภาษา บทบาทในการเป็นเครื่องควบคุมและรักษาปทัสถานทางสังคม บทบาทในการเป็นเครื่องสื่อสารชาวบ้าน บทบาทในการวิพากษ์วิจารณ์สังคม บทบาทในการสื่อประสานความสัมพันธ์ทางสังคม อารมณ์ขันก็เป็นสิ่งบันเทิงอีกอย่างหนึ่งที่อยู่ในวิสัยของมนุษย์ แต่การที่ศิลปินจะแสดงออกซึ่งอารมณ์ขันในเชิงศิลปะในรูปแบบต่างๆ กันนั้น ศิลปินต้องฝึกฝนและพัฒนาศิลปะการเล่นหนังตะลุงตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ดังนั้นจึงนับได้ว่าเป็นศิลปะที่สื่ออารมณ์ขันได้อย่างดีเยี่ยม

อิทธิพลด้านการศึกษาให้ความรู้ หนังตะลุง นั้นมีอิทธิพลด้านการศึกษาโดยทางโรงเรียนได้นำเอาภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ กิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้หนังตะลุงตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เป็นสื่อในการเรียนรู้ โดยได้นำเอาชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของทางโรงเรียนให้นักเรียนมีการนำเสนอการแสดงในโอกาสสำคัญเป็นต้น ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น เป็นสื่อในการเรียนรู้ กลุ่มวิชาภาษาไทย โดยให้นักเรียนศึกษาเรื่องราวที่จะนำเสนอเมื่อได้เรื่องแล้ว จึงเขียนบทเจรจาก่อนที่จะนำตัวหนังตะลุงตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร มาเชิด มาแสดงเป็นเรื่องราว โดยจะเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นง่ายๆ ที่เหมาะสำหรับให้เด็กเข้าใจได้ง่าย

พร้อมสอดแทรกความรู้ทางด้านพุทธศาสนาผ่านบทพากย์ บทกลอนการร้องของตัวหนังตะลุงอีสาน แต่ละตัวที่แสดงออก สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ค่านิยม ขนบประเพณี ความเชื่อของชุมชน เป็นต้น

อิทธิพลด้านการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น แม้ว่ารูปแบบของหนังตะลุง ตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จะมาจากภาคใต้ของประเทศไทย แต่เมื่อกลายมาเป็นหนังตะลุงคณะจำลองศิลป์แล้วย่อมจะเป็นศิลปะการแสดงที่มีเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมพื้นบ้านเข้าไปผสมผสาน และเข้าไปมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิต ต่อการประพฤติปฏิบัติกรดำเนินชีวิต หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า เมื่อชุมชนไผ่รอบรับเอาหนังตะลุงซึ่งเป็นศิลปะการแสดงประจำถิ่นของภาคใต้เข้ามา พวกเขาย่อมปรับเปลี่ยน ศิลปะการแสดงชุดดังกล่าวให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นของบ้านไผ่รอบ ทั้งนี้เพราะศิลปะการแสดงหรือองค์ประกอบทางวัฒนธรรมเรียกว่า “นวัตกรรมทางวัฒนธรรม”

อิทธิพลด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมหัตถกรรมศิลป์ในการประดิษฐ์สร้างสร้อยงาน ศิลปหัตถกรรมการแกะรูปหนังตะลุงนี้ จะเห็นได้จากรูปหนังที่ได้ผลิตขึ้นมานั้น มีขั้นตอน วิธีการที่ซับซ้อนมากในการผลิตให้ออกมาเป็นตัวหนังตะลุงได้ และการที่ช่างได้พัฒนาภูมิปัญญา เพื่อสร้างมูลค่าให้เกิดขึ้นนั้น ช่างต้องใช้ฝีมือในการผลิต โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องจักรกล หรือเทคโนโลยีในการผลิตนำวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ผลงานจนสามารถประกอบเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนหลายครัวเรือนและมีการรวมกลุ่มเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันก่อให้เกิดความรักสามัคคีสามารถสร้างเสริมให้สังคมสันติสุขและยั่งยืน

อิทธิพลด้านการอนุรักษ์ดนตรีและศิลปะ หนังตะลุง อีกหนึ่งศิลปะการแสดงที่ได้รวบรวมและถ่ายทอดมรดกอันล้ำค่าของศิลปะหลายแขนงไว้รวมกันทั้งการออกแบบลวดลายความพิถีพิถันในการแกะสลักประณีต อีกทั้งในด้านการแสดงการเคลื่อนไหว บทเจรจา ขับร้องยังมีเอกลักษณ์เป็นมรดกวัฒนธรรมที่ได้รับการยกย่องกล่าวขานถึงสืบเนื่องมา นอกจาก ลีลั่น ลวดลายแล้วยังมีรูปแบบโครงสร้างของตัวละครที่มีความต่างกันไปในการแสดงนายหนังจะขีดตัวละครเคลื่อนไหวประกอบกับบทพากย์ เจาจาและดนตรี ซึ่งเครื่องดนตรีดั้งเดิมนั้นประกอบด้วยโหม่ง ฉิ่ง กรับ ทับ ปี่ และกลองด้วยจุดมุ่งหมายของการสืบสานรักษาศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น จากการเรียนรู้ศิลปะหนังตะลุงภายในศูนย์แห่งนี้ได้เผยแพร่ส่งเสริมการเรียนรู้ทุกด้านทั้งวิธีการสร้างหนังซึ่งถ่ายทอดให้เข้าใจถึงโครงสร้างของหนังตะลุง การขีดหนัง การบรรเลงดนตรี ประกอบครบพร้อมเพื่อสืบสานรักษามรดกศิลปวัฒนธรรมการแสดงที่มีเอกลักษณ์ให้คงอยู่ยืนยาว

อิทธิพลด้านการส่งเสริมอาชีพ โอกาสที่หนังตะลุงจะแสดง คือ งานสมโภชหรืองานเฉลิมฉลอง ส่วนงานมงคลนั้นแต่เดิมจะไม่นิยม เพราะเชื่อว่าทำให้ไม่เป็นมงคลแก่เจ้าของงาน แต่ปัจจุบันจะไม่เคร่งครัดนัก สำหรับงานศพ ถ้าเป็นงานศพสดจะไม่นิยม เพราะเจ้าของงานกำลังอยู่ในอารมณ์เศร้า ไม่ต้องการมหรสพ แต่ถ้าเป็นงานศพกระดูกก็มีในบางท้องถิ่นเท่านั้นที่นิยมกัน คณะหนังที่จะเล่นในงานศพมักเป็นหนังที่มีเคล็ดลับเวทมนตร์คาถาเพื่อกันภัยอะไรให้แก่ตน ในปัจจุบันนี้ดูเหมือนว่า การแสดงหนังตะลุงมักจะอยู่ในรูปการจัดการหารายได้เป็นส่วนใหญ่ อาจจะหารายได้บำรุงวัดหรือไม่ก็เป็นธุรกิจการค้าไปก็มี

วรรณา ปูเป้ง (2546, หน้า 163 -165) ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรม บทหนังตะลุงเรื่อง “กรรมของแม่” ได้สะท้อนภาพวิถีชีวิตชาวนครศรีธรรมราชด้านสังคมให้เห็นหลายด้าน เช่น ด้านบุคลิกลักษณะและพฤติกรรม ด้านความรักพวกพ้องรักศักดิ์ศรี ไม่ยอมอ่อนข้อให้ผู้อื่น ด้านความเป็นอยู่ อาหารการกินที่เรียบง่ายตามแบบชาวชนบทภาคใต้ทั่วไป ส่วนวิถีชีวิตด้านเศรษฐกิจได้สะท้อนให้เห็นถึงฐานะทางเศรษฐกิจชาวนครศรีธรรมราชนั้นมีทั้งคนจนและคนรวย ในด้านการเมืองและการปกครองได้สะท้อนให้เห็นว่า ชาวนครศรีธรรมราช มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่มีทัศนคติไม่ไว้วางใจต่อข้าราชการ สำหรับวิถีชีวิตด้านความเชื่อ วรรณกรรมบทหนังตะลุงได้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อแบบดั้งเดิมหลายประการ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับเทวดาอารักษ์ พระภูมิเจ้าที่ และไสยศาสตร์นอกจากนี้วรรณกรรมบทหนังตะลุงยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อในคติทางพุทธศาสนาอย่างกว้างขวาง เช่น ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อในไตรลักษณ์ คืออนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ตลอดจนความเชื่อเรื่องบาปบุญ ว่า การทำบุญ สร้างกุศลสามารถผ่อนบาปที่หนักให้เบาลงได้ ในด้านค่านิยมของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช วรรณกรรมบทหนังตะลุงได้สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดาและผู้มีพระคุณ การยกย่องผู้อาวุโส และค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียน ส่วนวิถีชีวิตด้านประเพณีนั้นวรรณกรรมบทหนังตะลุงเรื่องนี้ได้สะท้อนให้เห็นน้อยมากคือสะท้อนให้เห็นประเพณีการอุปสมบทเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ไมตรี จันทรา (2547) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการแสดงหนังตะลุงที่พึงประสงค์เกี่ยวกับประเภทของเรื่องในการแสดงประกอบด้วยนิยายสมจริง จินตนิยาย และเรื่องจักรๆ วงศ์ๆ ในการแสดงควรสอดแทรกการสะท้อนสภาพชีวิตและสังคม มีความเหมาะสมกับเหตุการณ์ โดยอาศัยแก่นของเรื่องที่เน้นคุณธรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับผู้ชม และต้องแสดงเพื่อความบันเทิงควบคู่กับสาระความรู้ด้านต่างๆ

หนังตะลุงตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ถือเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเป็นศิลปะการแสดงหรือศิลปะการเล่นที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาช้านานที่สะท้อนจิตใจของผู้คนแต่ละยุคแต่ละสมัยอย่างชัดเจน ซึ่งคนในหมู่บ้านมีความนิยมเล่นหนังตะลุงหรือเชิดหนังตะลุงในงานเทศกาลและงานพิธีต่างๆ อันเป็นพื้นฐานทางด้านความบันเทิง โดยเฉพาะหนังตะลุงมีบทบาทต่อสังคมชาวบ้านมาตั้งแต่อดีต แม้ปัจจุบันจะมีสิ่งอื่นเข้ามา เช่น ภาพยนตร์ ดนตรีสากล ดนตรีลูกทุ่ง ฯลฯ หลายสิ่งหลายอย่าง ในสมัยก่อนเรื่องที่แสดงหนังตะลุงส่วนใหญ่เป็นลักษณะของนิทานเรื่งมรณีย์ ผู้ดูได้รับความเพลิดเพลินในเรื่องที่ติดต่อสัมพันธ์กันไป เพลิดเพลินชอบใจและซาบซึ้งในกลอนที่เข้ากับเสียงดนตรี เช่น ขับบท (กลอน) เข้าทำนองอื่นๆ ตามความนิยมของท้องถิ่น เราอาจจัดหนังตะลุงเข้าในประเภทการละคร เพราะใช้รูปหนังเป็นตัวละคร เรื่องที่แสดงสมัยก่อนมักเป็นเรื่องจักรๆ วงศ์ๆ เช่นเดียวกับการนิยมนวนคดีร้อยกรอง สมัยก่อน นวนคดี นวนกรรม จากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นเป็นที่นิยมรู้และเล่ากันแพร่หลาย ภายหลังได้นำเอานวนิยายเข้ามาเล่นบ้าง โดยเฉพาะการแสดงสมัยก่อนเป็นรูปแบบของนวนคดีและนวนคดีท้องถิ่น ตามลักษณะของนวนคดีทั้งหลายจะเป็นลักษณะที่ยกระดับจิตใจของผู้ดู ผู้ชมให้สูงส่งขึ้น เช่น การทำดีได้ดี ธรรมะย่อมชนะอธรรมเสมอไป บางเรื่องอาจเป็นนวนกรรมท้องถิ่นที่เป็นลักษณะเดียวกันเนื้อเรื่องจะใส่ชีวิตจิตใจของตัวละครตามหน้าที่ไว้อย่างพร้อมมูล หากผู้ชมพอใจอุปนิสัย และการประพฤติปฏิบัติของตัวละครตัวใด (ที่ดี) ก็จะถ่ายทอดเอาอุปนิสัยนั้น จุดประสงค์สำคัญอย่างหนึ่งของการแสดงหนังตะลุง ก็คือ เพื่อให้ผู้ดูได้รับความสนุกสนาน เรื่องราวต่างๆ ที่นายหนังผูกขึ้นจะมีสาระและให้ความบันเทิง นายหนังจะผูกเรื่องให้มีบทต่างๆ หลายรส เช่น บทตื่นเต้น บทรัก บทโศก และที่สำคัญก็คือ บทตลกซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะขาดไม่ได้ในการแสดงหนังตะลุง คือ เรื่องที่นายหนังตะลุงจะผูกขึ้นนี้มักจะขมวดปมไว้ในตอนท้ายให้เป็นปัญหาชวนสนใจชวนติดตาม และแม้บางเรื่องจะมีเนื้อเรื่องที่ทราบกันดีอยู่แล้ว ผู้ชมก็จะได้รับความบันเทิงจากศิลปะการแสดงของนายหนัง บทพากย์ บทเจรจา ที่มีอารมณ์คมคาย สองแง่สองงาม ตลกขบขัน เสียดสี ประชดประชัน หนังตะลุงมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว ที่เชิญชวนให้เกิดความสนุกสนาน ได้ผ่อนคลายอารมณ์และความรู้สึกส่วนตัวอีกด้วย สนุกสนานตลกขบขันมาให้แก่ผู้ฟัง ผู้ชม เนื้อหาของมุขตลกมักเป็นการพาดพิงมาตรฐานหรือกฎระเบียบบางอย่างในสังคมยังสังคมเคร่งครัด เรื่องใดเรื่องนั้นมักจะเป็นเนื้อหาของมุขตลก การแสดงหนังตะลุงตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร นอกจากจะให้อารมณ์ขันแล้ว ยังเป็นเครื่องประเทืองอารมณ์ที่ให้ความไพเราะ ก่อให้เกิดภาพพจน์หรือจินตนาการ ปลุกเร้าอารมณ์ ทั้งของหัวหน้าคณะและผู้ชมหรือผู้ฟังให้เกิดความรู้สึกอิ่มเอิบประทับใจ และเกิดความสนุกสนานครึกครื้นด้วยภาพ เสียง สีลาการเชิดรูป ตลอดจนเนื้อหาสาระ

จากบทบาทเพื่อสร้างความบันเทิงดังกล่าวอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการแสดง ก็จะก่อให้เกิดบทบาทหน้าที่อื่นๆ ตามมา เช่น บทบาทในการเป็นครูสอนภาษา บทบาทในการเป็นเครื่องควบคุมและรักษาปทัสถานทางสังคม บทบาทในการเป็นเครื่องสื่อสารชาวบ้าน บทบาทในการวิพากษ์วิจารณ์สังคม บทบาทในการสื่อประสานความสัมพันธ์ทางสังคม อารมณ์ขันก็เป็นสิ่งบันเทิงอีกอย่างหนึ่งที่อยู่ในวิสัยของมนุษย์ แต่การที่ศิลปินจะแสดงออกซึ่งอารมณ์ขันในเชิงศิลปะในรูปแบบต่างๆ กันนั้น ศิลปินต้องฝึกฝนและพัฒนาศิลปะการเล่นหนังตะลุงตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ดังนั้นจึงนับได้ว่าเป็นศิลปะที่สื่ออารมณ์ขันได้อย่างดีเยี่ยม และรวมไปถึงด้านการอนุรักษ์ดนตรี ที่เป็นการใช้เครื่องดนตรีแบบดั้งเดิม คือ เครื่องดนตรีไทย ซึ่งในบางกรณีอาจมีดนตรีสากลเข้ามาใช้ในการแสดงบ้าง เพราะตามตามยุคสมัยใหม่ของสังคมเพื่อให้การแสดงหนังตะลุงได้ยังคงอยู่ต่อไป ส่วนด้านการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น สภาพของวัฒนธรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อมและสังคม เพราะมนุษย์เป็นผู้สร้างวัฒนธรรม วัฒนธรรมใดที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงก็จะเป็นวัฒนธรรมที่ตายไปในที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์อย่าง ปัจจุบันสภาพสังคมและวิถีชีวิตได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาย มนุษย์ซึ่งอยู่ในสังคมก็สร้างวัฒนธรรมใหม่ๆ ขึ้น โดยมีแนวโน้มของการประสมประสานกันมากขึ้น หรือโดยการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตและสังคมของมนุษย์ จึงเกิดการกระจายวัฒนธรรมจากถิ่นหนึ่งไปสู่อีกถิ่นหนึ่ง แต่การเปลี่ยนแปลงก็วยังไม่เป็นไปอย่างทั่วถึงในระดับเดียวกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกันอยู่ในปัจจุบันหนังตะลุงตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ก็เป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นศิลปะการแสดงหรือศิลปะการเล่นเงา ที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาช้านานที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการดำเนินชีวิต ได้เป็นอย่างดีในด้านบทบาทของหนังตะลุงตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ที่มีต่อชุมชนโดยการที่ชุมชนได้มีการปรับเปลี่ยนหนังตะลุง ให้เป็นหนังตะลุงที่มีลักษณะพื้นบ้านของชุมชนที่ใช้ภาษาถิ่น โดยในการดำเนินชีวิตของชาวบ้านในปัจจุบันให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทางนิเวศของชุมชน และในด้านหัตถศิลป์ เช่น การแกะรูปหนังตะลุง ผลิตให้ออกมาเป็นตัวหนังตะลุงได้ และการที่ช่างได้พัฒนาภูมิปัญญา การรวมกลุ่มอันหนึ่งอันเดียวกันก่อให้เกิดความรักสามัคคี และในด้าน การส่งเสริมอาชีพนั้น จะเห็นได้จากนายหนังตะลุงและบุคคลในคณะมีอาชีพหลัก คือ อาชีพเกษตรกร และการทำนาเป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นการรวมกลุ่มของผู้ที่มีใจรักและในการแสดงหนังตะลุงทั้งสิ้น เป็นที่สร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัวได้ ถือว่าเป็นการส่งเสริมอาชีพในการแสดงหนังตะลุงในชุมชนตำบลไผ่รอบ

หนังสือตลิ่งตำบไล้รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร คือ งานสร้างสรรค์ศิลปะและนันทนาการ ซึ่งมีหน้าที่หลักคือให้ความบันเทิงเริงรมย์ การพักผ่อนหย่อนใจของสังคม และให้การสนับสนุนสถาบันอื่นก็กระทำได้อย่างหลากหลาย โดยรามเกียรติ์ เป็นเรื่องราวที่มีใช้แต่เพียงนิยายจักรๆ วงศ์ๆ แต่เป็นตำราทางศาสนาปรัชญา การเมืองการปกครองและสังคม นายหนังสือตลิ่งตำบไล้รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตรจะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีปฏิภาณไหวพริบและมีความจำดีดังนั้นในบทบาทหนังสือตลิ่งตำบไล้รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตรจึงเป็นที่รวมความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่นายหนังสือตลิ่งอีสานจดจำมาและนำมาสอดใส่ไว้ตามความเหมาะสม ความรู้ที่ได้จากกลอนหนังสือตลิ่งนี้มีหลายอย่าง ทั้งความรู้ทั่วไป และความรู้เฉพาะตัว เช่น ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ต่างๆ ความรู้เรื่องการเมืองความรู้เรื่องวรรณคดี

หนังสือตลิ่งตำบไล้รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตรนั้นมีอิทธิพลด้านการศึกษา โดยทางโรงเรียนได้นำเอาภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ กิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้หนังสือตลิ่งตำบไล้รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตรเป็นสื่อในการเรียนรู้ เป็นแหล่งที่มีหนังสือตลิ่งอยู่แล้ว ซึ่งในชุมชนเองมีนายหนังสือตลิ่ง จึงได้นำเอาชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของทางโรงเรียนให้นักเรียนมีการนำเสนอการแสดงในโอกาสสำคัญเป็นต้น ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเป็นสื่อในการเรียนรู้ กลุ่มวิชาภาษาไทย โดยให้นักเรียนศึกษาเรื่องราวที่จะนำเสนอเมื่อได้เรื่องแล้วจึงเขียนบทเจรจาก่อนที่จะนำตัวหนังสือตลิ่งตำบไล้รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร มาขีด มาแสดงเป็นเรื่องราว โดยจะเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นง่ายๆ ที่เหมาะสำหรับเด็กเข้าใจได้ง่าย พร้อมสอดแทรกความรู้ทางด้านพุทธศาสนา ผ่านบทบาท บทกลอนการร้องของตัวหนังสือตลิ่งแต่ละตัวที่แสดงออกสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ค่านิยม ขนบประเพณี ความเชื่อของชุมชน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง หนังสือตลิ่ง : กรณีศึกษา ตำบไล้รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การศึกษาการแสดงหนังสือตลิ่ง ถือเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ควรมีแนวนโยบายและงบประมาณที่ชัดเจนในการอนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนา และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของท้องถิ่นตลอดไปอย่างจริงจัง

1.2 ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยให้คณะหนังสือตลิ่งถ่ายทอดรูปแบบการแสดงในรูปของหลักสูตรท้องถิ่นให้กับนักเรียนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องพัฒนาการของดนตรีที่ใช้ประกอบในการแสดงหนังตะลุง

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการปรับเปลี่ยนการแสดงหนังตะลุงให้เข้ากับสังคมในปัจจุบัน หรือ เป็นการเปรียบเทียบการแสดงหนังตะลุงในอดีตกับปัจจุบัน

2.3 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนการแสดงหนังตะลุงในระดับการศึกษาทุกระดับ ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อการอนุรักษ์และเผยแพร่ต่อไป